

PODANČICE

Podančica (*Enterobius vermicularis*) je majhna, približno centimeter velika glista, belkaste barve. Ljudje so njen edini gostitelj. Samica vali jajčeca ovalne oblike, v katerih se nahaja ličinka. Jajčeca odlaga običajno ponoči v okolico zadnjika, kar povzroča značilno srbenje.

Podančica je razširjena po celem svetu, še najbolj v predelih z zmernim podnebjem. Najbolj pogosto se pojavlja pri predšolskih in šolskih otrocih, širi se med družinskimi člani.

PRENOS OKUŽBE: Površina jajčec je lepljiva. Oseba s podančico si ob praskanju zadnjika jajčeca zanese pod nohte, na roke, spodnje perilo in posteljnino. Jajčeca podančic se preko onesnaženih rok, perila in posteljnine prenašajo v hrano, na predmete, igrače in okolico. Jajčeca so tudi v hišnem prahu, prenašajo jih hišni ljubljenci na dlaki, vendar se ne okužijo. Izven gostitelja ostanejo jajčeca kužna do treh tednov. Ustreza jim vlažno okolje. Visoka temperatura jih uniči.

ZNAKI IN SIMPTOMI OKUŽBE: Okužba se širi z »zaužitjem« jajčec, neposredno ali posredno. Jajčeca po zaužitju dozorevajo v tankem črevesju, iz njih nastajajo ličinke, ki se med dozorevanjem pomikajo proti debelemu črevesju. Oplojena samica leže jajčeca v okolico zadnjika.

Približno tretjina okuženih nima zdravstvenih težav. Najpogostejši simptom okužbe je močan srbež okoli zadnjika, zlasti ponoči, posledica je lahko nemirno spanje. Zaradi praskanja se lahko pojavijo bakterijske okužbe kože ob zadnjični odprtini. Nekateri otroci postanejo neješčji in razdražljivi.

DIAGNOZA: Odrasle podančice (8 - 13 mm velike bele) lahko vidimo v okolici zadnjika s prostim očesom. Okužbo dokažemo laboratorijsko z opazovanjem jajčec (iz brisa zadnjika) pod mikroskopom. Ob sumu na okužbo s podančicami zjutraj odzvamemo (pred uriniranjem, iztrebljanjem in umivanjem) odtis kožnih gub s pomočjo celofanskega traku / samolepilnega traku ob zadnjiku. Trak nato prilepimo preko čistega objektnega stekelca. Vzorec se transportira v laboratorij pri sobni temperaturi v zaščiteni embalaži.

PREPREČEVANJE OKUŽBE: Preprečevanje okužb je težavno. Širjenje okužb s podančicami preprečujemo z doslednim izvajanjem osebne higiene in poostrenim izvajanjem splošne higiene v bivalnem okolju ter z zdravljenjem obolelih.

Osebna higiena:

1. temeljito umivanje rok s toplo tekočo vodo po uporabi stranišča, po menjavi plen, pred pripravo obrokov hrane,
2. čiščenje in striženje nohtov na rokah,
3. dnevno tuširanje (ne kopanje),
4. otroka nadzorujemo, da ne grize nohtov ali sesa prstov in se ne praska v okolici zadnjika (lahko si pomagamo z bombažnimi rokavicami ponoči).

Poostreno izvajanje splošne higijene v bivalnem okolju (čiščenje prostorov, pranje perila, preoblačenje):

1. prostore, kjer se zadržuje bolnik, zlasti sanitarne prostore, je potrebno dnevno sesati, zračiti, čistiti,
2. za čiščenje lahko uporabljamo običajna čistilna sredstva,
3. dnevno je potrebno očistiti predmete, ki jih bolnik stalno uporablja oziroma se jih dotika (igrače, pribor za osebno higieno, kljuge, stikala, pipe, itd),
4. po čiščenju prostorov si temeljito umijemo roke,
5. perilo in posteljnino peremo in / ali sušimo na visokih temperaturah (nad 55°C),
6. plišaste igrače operemo v stroju in če je možno, naj jih okuženi otroci v času zdravljenja ne uporabljajo,
7. priporoča se nošenje oprijetega spodnjega perila tudi ponoči,
8. spodnje perilo menjamo dnevno, tudi pižamo,
9. vsak član družine ima svojo brisačo za po kopanju, ki jo operemo po vsaki uporabi,
10. brisače za roke menjamo in operemo vsak dan,
11. posteljnino v času zdravljenja menjamo vsaj dvakrat na teden,
12. perila, preprog, igrač ne otresamo, ker se jajčeca lahko širijo v okolico.

ZDRAVLJENJE: Zdravljenje zgolj z zdravili, brez higienskih ukrepov, ni uspešno. Okužbo s podančicami zdravimo z zdravilom, ki ga predpiše zdravnik na recept – 1 tableta na izbrani dan in ponovitev odmerka čez 14 dni.

Zdravljenje družinskih članov: Pomembno je, da zdravilo istočasno vzamejo vsi družinski člani starejši od 1 leta. Režim jemanja zdravila je enak kot za bolnika.

Dojenčki, mlajši od 1 leta, se redko okužijo s podančico dokler se dojijo in se ne plazijo, oziroma ne nosijo stvari v usta. Poleg tega starši ali skrbniki skrbijo za dobro higieno dojenčka ob vsaki menjavi plenic, zato je njihovo območje okrog ritke zelo negovano, saj ga skrbniki higiensko očistijo ob vsaki menjavi plenic.

Vključitev otroka, okuženega z enterobiosom v vrtčevski ali šolski kolektiv: Ni omejitve za vključitev otroka v vrtec / šolo. Priporočljivo je, da se otrok, ki ima podančice, v kolektiv vrne po tem, ko zaužije 1. odmerek zdravila.

Okužba s podančicami NI NUJNO STANJE in ni razlog za obisk dežurne službe.

Glede terapije se je potrebno vedno dogovoriti z izbranim zdravnikom.